

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/154382,Ordery-Orla-Bialego-dla-dzialaczy-opozycji-demokratycznej-w-czasach-PRL.html>

01.03.2026, 13:58

Ordery Orła Białego dla działaczy opozycji demokratycznej w czasach PRL

11 listopada 2021 prezydent RP Andrzej Duda wręczył w Pałacu Prezydenckim odznaczenia z okazji Święta Niepodległości. Order Orła Białego otrzymały cztery zasłużone osoby, wśród nich Joanna Duda-Gwiazda – działaczka opozycji demokratycznej w czasach PRL, publicystka.

11.11.2021

Ordery Orła Białego

Joanna Duda-Gwiazda – ur. 11 X 1939 w Krzemieńcu na Wołyniu (obecnie Ukraina). Absolwentka Politechniki Gdańskiej, Wydział Budowy Okrętów (1963). Pracowała w Stoczni Jachtowej w Gdańsku (1963–1965), w Centralnym Biurze Konstrukcji Okrętowych (1965–1971), w Centrum Techniki Okrętowej (1971–1999). W 1976 współautorka (z mężem Andrzejem Gwiazdą) Listu do Sejmu PRL z wyrazami poparcia dla działań KOR, za co oboje otrzymali zakaz wyjazdu za granicę. W latach 1978–1980 działaczka WZZ Wybrzeża, redaktor niezależnego pisma „Robotnik Wybrzeża”. W październiku 1979 uczestniczka głódówki w kościele Świętego Krzyża w Warszawie, podjętej na znak solidarności z aresztowanymi działaczami czechosłowackiej Karty 77. W sierpniu 1980 uczestniczka strajku w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, członek Prezydium MKS, współautorka 21 postulatów strajkowych; od września 1980 w „Solidarności” w CTO, członek Prezydium MKZ Gdańsk, rzecznik prasowy; redaktor niezależnego tygodnika „Solidarność”, pisma MKZ Gdańsk, następnie Regionu Gdańskiego; w lipcu 1981 delegat na I WZD Regionu Gdańskiego, członek ZR, 29 XI 1981 odwołana z ZR. 13 XII 1981 internowana w Ośrodku Odosobnienia w Strzebielinku, AŚ w Gdańsku, Bydgoszczy-Fordonie, Gołdapi i Darłównu, zwolniona w lipcu 1982. Po wyjściu ponownie pracowała w CTO. W latach 1982–1983 redaktor podziemnego pisma „Skorpion”, 1984–1986 – pisma „Poza Układem”. W dniach 23–16 XII 1984 uczestniczka głódówki w kościele św. Stanisława Kostki w Gdańsku-Oliwie w obronie aresztowanego Andrzeja Gwiazdy. W 1988 wyjechała z mężem w kilkumiesięczną podróż do Wielkiej Brytanii, USA, Kanady i Francji – informowali międzynarodową opinię publiczną o sytuacji w Polsce, zbierali pieniądze na działalność podziemia. W 1989 przeciwniczka obrad Okrągłego Stołu; 1989–1993 współzałożycielka i działaczka (m.in. z Bogdanem Spodzieją,

Andrzejem Kujawą, Joanną Radecką, Anną Walentynowicz i mężem) WZZ. W latach 1989–1997 redaktor reaktywowanego pisma „Poza Układem”. Autorka książki *Polska wyprawa na Księżyc* (Prószyński i S-ka, 2000), od 2000 autorka w kwartalniku społeczno-politycznym „Obywatel”. Odznaczona Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (2006).

Uhonorowani przez prezydenta RP zostali także: Leszek Długosz – poeta, pieśniarz, kompozytor, aktor, członek legendarnego polskiego kabaretu „Piwnica pod Baranami”, ks. Stanisław Małkowski – kapelan NSZZ „Solidarność”, działacz opozycji demokratycznej w czasach PRL i publicysta oraz Jan Polkowski – poeta, pisarz, działacz opozycji demokratycznej w czasach PRL.

Ks. Stanisław Małkowski – ur. 29 VII 1944 w Woli Korytnickiej k. Węgrowa. Jest absolwentem Wydziału Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie. W latach 70. pracował w parafiach warszawskich, następnie w Skierniewicach, Żąbkach, Prudniku i Poznaniu. W latach 1979–1991 był duszpasterzem dzieci niepełnosprawnych w Ruchu Wiara i Światło. Od lat 60. zaangażowany w działalność opozycyjną, jako student Uniwersytetu Warszawskiego brał udział w strajkach w Marcu 1968 roku. Od lat seminaryjnych przyjaciół i współpracownik ks. Jerzego Popiełuszki. Od 1982 wraz z ks. Popiełuszką odprawiał msze św. w intencji ojczyzny w kościele św. Stanisława Kostki na warszawskim Żoliborzu. W latach 70. współpracował z Ruchem Obrony Praw Człowieka i Obywatela i Komitetem Obrony Robotników. W grudniu 1975 r. był jednym z sygnatariuszy Listu 59 do Sejmu PRL przeciwko planowanym zmianom w Konstytucji PRL. W dniach od 3 do 10 października 1979 r. brał udział w głodówce organizowanej przez opozycjonistów w kościołach św. Marcina i Świętego Krzyża w Warszawie. Odprawiał m.in.: msze katyńskie oraz współorganizował uroczystości pod krzyżem w Parku im. Romualda Traugutta i pod pomnikiem na Olszynie Grochowskiej. Za działalność opozycyjną wielokrotnie zatrzymywany, przesłuchiwany i poddawany rewizjom. W sierpniu 1980 roku był uczestnikiem strajku w Stoczni Gdańskiej. 13 XII 1981 zatrzymany przez Służbę Bezpieczeństwa, został jednak zwolniony. W latach 80. znalazł się na liście niewygodnych księży sporządzonej dla zastępcy dyrektora Departamentu IV Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, płk. Adama Pietruszki. Od 1983 r. ks. Małkowski był duszpasterzem na Komunalnym Cmentarzu Północnym w Warszawie, a następnie pracował w parafii Matki Bożej Królowej Świata w Warszawie i parafii Miłosierdzia Bożego w Warszawie. Po katastrofie smoleńskiej, w lecie 2010 r., przewodniczył modlitwom przed Pałacem Prezydenckim w Warszawie. 3 VIII 2010 poświęcił tzw. krzyż smoleński przed pomnikiem księcia Józefa Poniatowskiego. W 1979 r., wspólnie z o. Jackiem Salijem i ks. Stanisławem Ługowskim, był założycielem Ruchu Obrony Dzieci Poczętych Gaudium Vitae. W 2006 odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2018 – Medalem „Pro Bono Poloniae” w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości.

Leszek Długosz – ur. 18 VI 1941 w Zaklikowie. Ukończył studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim (1964), a w latach 1964–1966 studiował na Wydziale Aktorskim w PWST w Krakowie. Zadebiutował w 1964 roku w teatryku piosenki UJ Hefajstos. W latach 1965–1978 związany z kabaretem literackim „Piwnica pod Baranami”. Później występował przeważnie samodzielnie. Oprócz koncertów w kraju występował z recitalami m.in. w Austrii, Belgii, Francji, Szwajcarii, Czechosłowacji, RFN, Szwecji, Włoszech, USA, Kanadzie. Pierwszy tomik poezji – *Lekcje rytmiki* wydał w 1973 roku. W 1979 przebywał na stypendium artystycznym we Francji, ufundowanym przez rząd francuski. Zaowocowało ono wydaniem płyty w całości w języku francuskim. Wydał kilkanaście tomików poezji – najnowszy o tytule *Piwnica idzie do góry*. W 1981 roku skomponował muzykę do spektaklu *Kurhanek Maryli* w reżyserii Ewy Lassek (wyst. Teatr Bagatela im. Boya-Żeleńskiego w Krakowie). Publikuje swoje felietony w „Czasie Krakowskim” i

„Rzeczpospolitej”. Wraz z Krzysztofem Magowskim zrealizował również w TVP cykl poświęcony poezji – *Literatura według Długosza*. W 2007 w Radiu Kraków prowadził autorski program „Przyjemności niedzieli”. Wykłada w Studium Literacko-Artystycznym na UJ w Krakowie.

Jan Polkowski – ur. 10 I 1953 w Bierutowie k. Namysłowa. Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Wydz. Filologiczny. W latach 1977–1980 w SKS w Krakowie, kolporter niezależnych wydawnictw, m.in. pism „Krytyka” i „Robotnik”. 1978–1986 wielokrotnie zatrzymywany, poddawany rewizjom. W 1978 redaktor niezależnego pisma „Sygnał”, 1978–1980 redaktor Krakowskiej Oficyny Studentów. W latach 1980–1981 kolporter publikacji NOW-ej w Małopolsce. Od 1980 w „S”; współpracownik Sekcji Informacji MKZ Małopolska oraz pisma „Goniec Małopolski”; członek KZ pracowników ZR Małopolska, 1981 pracownik Sekcji Programowej ZR; organizator i zaopatrzeniowiec regionalnej sieci niezależnych bibliotek zakładowych; 1981 współzałożyciel, szef i redaktor Wydawnictwa ABC. 13 XII 1981 internowany, przetrzymywany w Ośrodku Odosobnienia w Nowym Wiśniczu i Załężu k. Rzeszowa (uczestnik głodówki), 7 VII 1982 zwolniony. W latach 1983–1990 założyciel, wydawca i redaktor nacz. kwartalnika „Arka”. Od 1985 do 1988 wydawca krajowej edycji kwartalnika „Zeszyty Literackie” (Paryż), edytor kilku numerów „Polityki Polskiej”; wydawca wielu książek m.in. Kornela Filipowicza, Jarosława M. Rymkiewicza, Józefa Mackiewicza. W latach 1987–1990 inicjator Klubu Dyskusyjnego Arka. W 1989 wydawca i redaktor nacz. dwutygodnika „Świat” w Krakowie. W latach 1990–1996 prezes zarządu Arka Press SA tamże, założyciel i redaktor nacz. Dziennika „Czas Krakowski”. Autor tomów poezji, m.in. *To nie jest poezja* (1980), *Głosy* (2012), *Gorzka godzina* (2015), powieści *Ślady krwi* (2013). Publikował m.in. w „Zapisie”, „Nowym Zapisie”, paryskiej „Kulturze”, „Arce”, „Piśmie”, „Tygodniku Powszechnym”. Dwukrotny laureat nagrody kulturalnej „S” za twórczość poetycką (1983) oraz z zespołem redakcyjnym „Arki” (1984). Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2008), Krzyżem Wolności i Solidarności (2016).

Order Orła Białego to najstarsze i najwyższe odznaczenie państwowe w Polsce. Nadawane jest osobom za znamienite zasługi cywilne i wojskowe dla pożytku Rzeczypospolitej.

Wywiad z Joanną Dudą-Gwiazdą i Andrzejem Gwiazdą

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)
Odznaczenia